

Hij vluchtte op 16-jarige leeftijd uit Iran, zwierf zes jaar door Pakistan en Afghanistan en kwam toen naar Nederland. Daar rondde hij aan de toenmalige KUB in minder dan zes jaar tijd, drie studies af. Inmiddels is Afshin Ellian (1966) bekend van het publieke debat over de politieke islam en moet hij, treurig genoeg, worden beveiligd. Over het warme welkom van een uitgenodigd vluchteling. 'Ik ben opnieuw geboren in Nederland en groeide op in Tilburg.'

ELLIAN 'DE UNIVERSITEIT WAS EEN VEILIG THUIS. HET WAS MIJN STAM.'

TEKST: CORONA DE WERT
FOTOGRAFIE: MICHEL CAMPFENS

Over de universiteit die hem de kans gaf om zich te ontwikkelen spreekt Afshin Ellian nog altijd met warmte. "Iedereen, van de rector tot docenten en medestudenten, beschouwde ik als vriend. Ik wist dat ik een beroep op ze kon doen als ik een probleem zou hebben, en was er zeker van dat ze me dan zouden helpen."

In 1983 ontvluchtte hij het regime van Ayatollah Khomeiny en zwierf door Pakistan en Afghanistan. Zes jaar later zette hij als uitgenodigd politiek vluchteling voet op Nederlandse bodem, een VN-status die voelde als extreme luxe. "Het gaf mij het gevoel dat ik voor het eerst ergens welkom was. Alleen al het woord 'uitgenodigd'! Toen ik aankwam op Schiphol, gaf iemand me een hand en heette me welkom namens de overheid. Dat was ongelooflijk! Ik ben er nog steeds dankbaar voor."

→ SIGARETJE

Nadat hij voet op Nederlandse bodem had gezet wilde hij rechten gaan studeren in Leiden - de stad waar hij anno 2009 aan de

universiteit werkt. Maar de studieadviseur in die stad vond zijn beheersing van de taal onvoldoende. "Ik had in zes maanden tijd de Nederlandse taal geleerd en voerde zonder tolk het gesprek. Maar de studieadviseur ontraadde mij die keuze, mijn beheersing van de taal zou een probleem zijn. Ze drong erop aan de studie Medicijnen voort te zetten die ik in Kabul had afgebroken."

Vrienden vertelden hem over de Tilburgse universiteit. De ontvangst daar was totaal anders. "De studieadviseur bood me een kopje koffie aan en we rookten samen een sigaretje. Hij complimenteerde mij voor mijn Nederlands. De taal stond inschrijving aan de juridische faculteit niet in de weg. Natuurlijk moest ik ook hier een taaltoets halen maar daarna was het snel geregeld: in een maand tijd kon ik me inschrijven."

Zijn voorkeur voor rechten werd ingegeven door nieuwsgierigheid. "Wat is het recht? Waarom slaan jullie elkaar niet de hersens in? Mijn belangstelling ontstond natuur-

lijk niet vanuit een neutrale positie. Ik had veel onrecht gezien en meegemaakt. In mijn eerste jaar begon ik met strafrecht. Tot drie, vier uur 's nachts zat ik casussen te vertalen, aanvankelijk gehinderd door lastige vaktermen. Ik ontmoette steeds betrokken docenten die het mij wilden uitleggen. Mijn zelfvertrouwen groeide: ik haalde in die eerste maanden een 7, een 8, zelfs een 9,5 en ging als een trein. Toen ik mijn propedeuse afsloot met de toevoeging 'met genoeg' wist ik: vanaf nu volgt drie jaar technische verdieping. Dat vond ik te licht. Ik wilde ook nieuwe dingen leren. Daarom ben ik er twee studies bij gaan doen: volkenrecht en filosofie."

→ FENOMEEN

Tussen de aankomst in Nederland en de inschrijving aan de Tilburgse universiteit zat krap een jaar. Alles was nieuw in die tijd. Ellian beschrijft zijn indrukken in de essaybundel 'Brieven van een Pers' uit 2005: *Ik keek naar het gras en de groenheid ervan raakte me. De rust, de vreedzaamheid van het bestaan. Als ik langs een café liep, zaten de mensen allemaal te drinken: ze kleedden zich zoals ze zelf*

→ FANATISME

Als je eenmaal zo'n mooie, geweldige plek hebt gevonden, ga je je niet afvragen of je nieuwe land misschien ook ellende kent. Dat deed ik in eerste instantie ook niet. (Brieven van een Pers, 1995). Die houding is veranderd. Ellian is inmiddels in Nederland en daarbuiten bekend om zijn ongezouten mening over de politieke islam. 9/11 markeerde de omslag: "Het fanatisme kwam in onze samenleving. De islam heeft enkele militante aspecten die tot problemen kunnen leiden in veiligheid en integratie. Om terrorisme aan te pakken moet je nieuwe wetten creëren". Ellian heeft fans én tegenstanders. Zijn omstrede optreden heeft er toe geleid dat hij permanent wordt bewaakt omdat hij doelwit is van terroristische groeperingen. Dramatisch vindt hij dat. "Ik ben gevlucht voor de fanatici die me nu opnieuw bedreigen. Ineens ben je de onschuldige vrijheid kwijt van de fiets pakken en naar het café gaan. Ik vind het heel erg dat mensen de ernst daarvan niet beseffen. Ik kan me voorstellen dat je het niet eens bent met Geert Wilders, maar het is zorgelijk dat een parlementariër met zoveel bewaking

PROF. DR. AFSHIN ELLIAN (1966) is rechtsgeleerde, filosoof en dichter en bekend van het publieke debat over de politieke islam. Hij studeerde aan de Universiteit van Tilburg, toen nog KUB, van 1990 tot 1996 en rondde in die tijd drie studies af: strafrecht, volkenrecht en filosofie. In 1997 werd hij aangesteld als aio aan de Tilburgse rechtenfaculteit en in 2003 promoveerde hij op een onderzoek naar de politieke transitie van Zuid-Afrika. Een thema dat, naast zijn wetenschappelijke interesse, ook raakvlakken heeft met zijn persoonlijke geschiedenis. In Iran, zijn geboorteland, is hij namelijk de tirannie van Ayatollah Khomeini ontvlucht. Tegenwoordig werkt Ellian als hoogleraar Sociale cohesie, burgerschap en multiculturaliteit aan de Universiteit van Leiden. Ook heeft hij diverse dichtbundels op zijn naam staan en is hij columnist voor *NRC Handelsblad* en blogt hij voor *Elsevier*.

TOEN IK AANKWAM OP SCHIPHOL, GAF IEMAND ME EEN HAND EN HEETTE ME WELKOM NAMENS DE OVERHEID. DAT WAS ONGELOOFLIJK!

wilden. En iedereen praatte... hard vooral. Niemand fluisterde. Ze waren nergens bang voor.(..) Ik was verbaasd, ontroerd, geschokt zelfs.

Belangrijk voor Ellian in zijn studietijd was het tutoraat. "Ouderejaars studenten maakten me wegwijs op de universiteit en daarbuiten. Het werden vrienden, een aantal van hen zie ik nu nog. Ik volgde vaak tot in de avonduren hoor- en werkcolleges. Tijdens de koffiepauzes rookte ik shagjes met medestudenten in de kelder van gebouw A."

"Ik gebruikte mijn tijd efficiënt. Studeren gaat ook om het kennen van technieken, keuzes maken, plannen, discipline. Elke zondag besteedde ik aan het voorbereiden van colleges, soms wel 15 uur op een dag. Die voorbereiding bespaarde uiteindelijk tijd omdat ik zo het maximale uit de colleges kon halen."

"'s Avonds, niet elke avond, ging ik met vrienden naar het café om te praten en bier te drinken. Ik was een beetje een fenomeen. Vanwege mijn afkomst en omdat ik de taal zo goed sprak en goede cijfers haalde. Aansluiting? Ach, met een paar biertjes op, ontstaat ook de belangstelling. Als er al een afstand was in beleving, dan werd die overbrugd door het enorme besef van de Tweede Wereldoorlog, dat maakte mijn ervaringen voor medestudenten herkenbaar."

moet rondlopen. Je kunt je afvragen of we niet steviger moeten opkomen voor bedreigde mensen. Niet voor hun opvattingen, maar voor de vrijheid."

"Ik ben opnieuw geboren in Nederland en groeide op in Tilburg. Ik leerde er bij wijze van spreken lezen en schrijven. De universiteit heeft een enorme bijdrage geleverd aan wie ik nu ben. Dat begint bij de studieadviseur en eindigt bij de afstudeercommissie waar ik discussieerde met Hirsch Ballin omdat ik het totaal oneens was met een stellingname in zijn oratie. Hij stelde vragen en luisterde geduldig naar mijn antwoorden, voerde op een open manier discussie. Na afloop sprak hij de hoop uit dat de universiteit mij een baan zou aanbieden. Een oefening in tolerantie: je kunt het oneens zijn en elkaar toch het goede toewensen en zelfs bevriend raken. Uiteindelijk heb ik me overigens tot de opvatting van Hirsch Ballin bekeerd. Wetenschap betekent ook: ontdekken dat je geen gelijk hebt en dat openlijk toegeven." Keert Ellian nog eens terug naar de Universiteit van Tilburg? "Ik heb het gevoel dat ik er waarschijnlijk zal sterven. Ik ben er bijna zeker van dat ik ooit in Tilburg zal terugkomen, misschien om een dag of wat hoorcolleges te geven. Dan blijf ik er tot mijn dood." ☒